Hukuk Bölümü Hüküm Uyuşmazlığı Olmadığına Dair 2011/69 E. , 2012/34 K.

- **2247 sayılı Yasa?nın 24. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, REDDİ gerektiği hk.**

- DEVLET İHALE KANUNU (2886) Madde 77
- DERNEK VE VAKIFLARIN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİNE DAİR KANUN (5072) AMAÇ VE KAPSAM
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 24
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (İYUK) (2577) Madde 15
- DEVLET İHALE KANUNU (2886) Madde 71
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 16
- DERNEK VE VAKIFLARIN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİNE DAİR KANUN (5072) Madde 2

"İçtihat Metni"

Hüküm Uyuşmazlığının

Giderilmesini İsteyen : Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. G.R.Ş.

Karşı Taraf : Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneği

Vekili : Av. A.A.A.

O L A Y : 1973 yılında Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Mensupları Biriktirme ve Yardımlaşma Derneği ismi ile kurulan Derneğe, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 71. maddesi hükümleri uyarınca MTA Genel Müdürlüğüne arsa tahsis edilmiştir.

13.6.2001 tarihinde MTA Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol ile Dernek tarafından bu arsa üzerinde kafeterya kurulmasına ve işletilmesine karar verilmiştir.

29.1.2004 gün ve 25361 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurumu ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanunun 2.maddesinin a bendi "Dernek ile Vakıflar, kamu kurum ve kuruluşlarının ismini alamaz, bu kurum ve kuruluşların hizmet binaları ve müştemilatı içinde faaliyet gösteremez ve bu kuruluşlara ait araç ve gereci kullanamaz" hükmü gereği 25.6.2004 tarihinde Dernek ismini Enerji ve Maden Arama Çalışanları Derneği olarak değiştirmiş ve aynı Kanun hükmü gereği 2.4.2004 tarihinde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü binası/ tesisleri içerisinde bulunan derneği 100. Yıl İşçi Blokları 435 sk. N:8/17 Balgat adresine, sonrasında da Kızılay'a taşımıştır.

Ancak Derneğin ticari işletmesi olan MTA Genel Müdürlüğü kampüsünde bulunan Dersan Kafeteryanın da aynı Kanun hükmü ve İçişleri Bakanlığınca yayımlanan Genelgeler ile, Kamu Kurumu ve Kuruluşlarının hizmet binası ve müştemilatı içinde bu Kanun kapsamındaki derneklere yönetim yeri, müessese ve tesis, lokal, oda, banko veya herhangi bir yer tahsis edilmeyeceği ve derneklerin belirtilen yerlerde herhangi bir faaliyette bulunamayacağının belirtilmiş olması karşısında, davacı derneğin kafeteryasının Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteremeyeceği değerlendirme altına alınmıştır.

Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 12.7.2006 gün ve 7640 sayılı işlemi ile Derneğe bağlı olarak faaliyet gösteren Dersan Kafeterya yerinin, 11.8.2006 tarihi mesai bitimine kadar tahliye edilmesi istenmiş, söz konusu yeri belirtilen tarihinden sonra tahliye etmemesi durumunda, hiçbir şekilde faaliyetine müsaade edilmemesi ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Derneğin süresi içerisinde taşınmazı tahliye etmemesi üzerine Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından, taşınmaza Derneğin ticari işletmesinin açtırılmamasına ilişkin olarak özel güvenlik görevlileriyle müdahale edilmiştir.

Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneği vekili Müdahalenin Men'i istemiyle Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğüne karşı 14.8.2006 tarihinde adli yargı yerinde dava açmış, dava dilekçesinde özetle, MTA Genel Müdürlüğü kampüsünde davalı kurumun çalışanları olan dernek üyesi işçiler ile MTA çalışanlarına hizmet maksadıyla faaliyet gösteren davacının Dersan Kafeterya adlı ticari işletmesi bulunduğunu, davalı idarenin 5072 sayılı Kanunu yanlış yorumlayarak davacıya ait işletmenin faaliyetlerini kendi güvenliğini koruyan özel güvenlik şirketi elemanları ile kafeterya girişini tutarak engelleyip işletmeyi açtırmamak suretiyle müdahalede bulunduğunu, taraflar arasında kira sözleşmesi bulunduğunu, kira bedellerinin süresinde yatırılıp davalı tarafından itirazsız tahsil edildiğini, sözleşmenin devam ettiğini, davalı kurumun ticari işletmeye engel olamayacağını, kafeterya için 100.00,00-TL'Iik yatırım yapıldığını, 5072 sayılı Kanun gereğince işletmenin isim ve adres bilgilerinin değiştirildiğini belirterek davalının müdahalesinin menine ve davalı kurumun özel güvenlik elemanlarıyla işletmeye yaptığı müdahalenin dava sonuna kadar ihtiyati tedbir yoluyla durdurulmasına karar verilmesini istemiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü cevap dilekçesinde özetle, Dersan Kafeterya'nın, davalı kurum çalışanlarının kurduğu derneğin işletmekte olduğu ticari işletme sıfatına haiz bulunduğunu, kafeteryanın durumu hakkında sorulan görüşlere karşılık tahliyesinin mümkün olmadığı yönünde görüş bildirildiğini, ancak İçişleri Bakanlığı'nın yazısı gereğince tahliye işlemlerine başlanıldığını, davacı dernek ile her yıl yenilenen kira sözleşmelerinin sonuncusunun 21.3.2006 tarihinde sona erdiğini, hazırlanan yeni sözleşmenin kira artış oranının yayınlanmaması nedeniyle yürürlüğe konulamadığını, böylece 2005 tarihli sözleşmenin bir yıl daha yasal olarak yürürlükte kalmaya devam ettiğini, tedbir kararı gereğince tahliye işlemlerinin durdurulduğunu, 100.000,00-TL yatırım harcandığı belirtilmekte ise de bu miktarın abartılı olduğunu, kafeteryanın yazılı ve sözlü uyarılara rağmen nişan düğün vs. sebeplerle amacı dışında kullanıldığını ve tekerrür halinde tek taraflı fesih hakkı kullanılacağının bildirildiğini belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

1- ANKARA 7. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 12.10.2006 gün ve E:2006/342, K:2006/332 sayı ile, "...dava, davacı derneğin davalı genel müdürlük binası içerisinde 5072 sayılı kanun çıkmazdan önce 13.06.2001 tarihinde 15 yıllık bir süre ile yaptığı sözleşme gereğince çalıştırdığı Dersan Kafeterya adlı işletmesinin 5072 sayılı Kanun gereğince idarenin binasından çıkarılıp çıkarılmayacağına dair olup, davalının 5072 sayılı Kanun gereğince davacının işletmesini davalının binasından çıkartmak istemesinden doğan muarazanın halli ve müdahalenin men'ine ilişkindir.

5072 sayılı Kanun gereğince vakıfların ve derneklerin idare içerisinde bulunan işletme ve merkezlerinin idare binasının dışına çıkarılması amaçlanmış olup bilahare içişleri Bakanlığı Dernek Masası'nın yazılan ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün tamimlerinden Kanunun çıkış tarihinden önce yapılmış bulunan 13.6.2001 tarihli sözleşme ile davacının işletmesinin davalı işyerinde faaliyet göstermesinin kira akdine bağlandığında 5072 sayılı Kanun gereğince davacının genel merkezinin idare dışına çıkarıldığı anlaşıldığından 5072 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önceki kira akitlerini ortadan kaldırmadığından, davanın kabulüne, taraflar arasındaki muarazanın da davalının müdahalesinin men'ine şeklinde halline karar vermenin doğru olacağı sonuç ve kanısına varılmış bulunulmakla, gerekçede açıklanan nedenlerle; davacı vekilinin açtığı davanın kabulü ile davacının Dersan Kafeterya isimli işletmesine davalının vaki müdahalesinin men'ine, taraflar arasında çıkan muarazanın bu şekilde halline,…" karar vermiştir.

Bu karar MTA Genel Müdürlüğü vekili tarafından temyiz edilmiş, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 2.5.2007 gün ve E:2007/1526, K:2007/6041 sayılı kararı ile onararak kesinleşmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 12.7.2006 gün ve 1409 sayılı işlemi ile "Derneğinize bağlı olarak faaliyet gösteren Dersan Kafeterya yerinin, İçişleri Bakanlığının 3.5.2006 gün ve 1675 sayılı yazıları gereği, 11.8.2006 tarihi mesai bitimine kadar tahliye edilmesi gerekli olup bilgi ve gereğini rica ederiz" denilmiş, bu işleminin iptali istemiyle Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneği vekili tarafından Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığına karşı 18.8.2006 gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

2- ANKARA 8. İDARE MAHKEMESİ: 5.7.2007 gün ve E:2006/1943, K:2007/1801 sayı ile, "…dava, MTA Genel Müdürlüğü Kampüsü'nde bulunan ve davacı Dernekçe işletilen Dersan Kafeterya adlı isletmenin 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun gereğince tahliye edilmesine ilişkin 12.7.2006 gün ve 7649 sayılı işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

29.1.2004 tarih ve 25361 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Dernek Ve Vakıfların Kamu Kurum Ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun'un 1. maddesinde Yasa'nın amaç ve kapsamı; 'kamu kurum ve kuruluşlarını, kamu hizmetlerini veya personelini desteklemek üzere kurulan dernekler ve Türk Medeni Kanununa göre kurulan vakıflar ile bunların kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkilerini düzenler ve kapsar' şeklinde ifade edilmiş, aynı Kanunun 2. maddesinin (a) bendinde. 'Dernek ve vakıflar, kamu kurum ve kuruluşlarının ismini alamaz, bu kurum ve kuruluşların hizmet binaları ve müştemilatı içinde faaliyet gösteremez ve bu kuruluşlara ait araç ve gereci kullanamaz.' hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, anılan Yasa'nın uygulanmasını göstermek amacıyla İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan 19.2.2004 gün ve 2004/2 sayılı Genelgenin 3. maddesinde, kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet binaları ve müştemilatı içinde 5072 sayılı Yasa kapsamındaki derneklere yönetim yeri, müessese ve tesis, lokal, oda, banko veya herhangi bir yer tahsis edilmeyeceği ve bu derneklerin belirtilen yerlerde herhangi bir faaliyette bulunamayacakları ifade edilmiş, 11. maddesinde ise, 5072 sayılı Kanun kapsamındaki dernekler ile sermayesinin yarısından fazlasına bu derneklerin sahip olduğu şirketlerin bu kurum ve kuruluşların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapacakları ihalelere katılamayacakları belirtilmiş, sondan bir önceki paragrafında da, kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet binaları ve müştemilatı içinde yönetim yeri veya çeşitli eklentileri (iktisadi işletme, lokal vb.) bulunan derneklerin hizmetlerine son vererek ayrılmak zorunda oldukları ifade edilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, 1973 yılında Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Mensupları Birimi Mensupları Biriktirme ve Yardımlaşma ismi ile kurulan ve 5072 sayılı Yasa'nın 2 (a) maddesi hükümleri gereğince Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneği ismini alan davacı Derneğin, 13.6.2001 tarihinde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü ile yapmış olduğu protokol uyarınca; 'MTA Genel Müdürlüğü'ne ait arsanın 2886 sayılı Kanunu'nun 71. maddesi hükümleri uyarınca Derneğe tahsisi ile Dernekçe bu arsa üzerinde kafeterya kurulması ve işletilmesi Dernek tarafından iş bu kafeteryanın işletilmesine' karar verildiği, tahsis edilecek taşınmazda faaliyet gösterecek kafeteryanın 15 yıl süreyle bu taşınmazı kullanması, karşılığında ise dernek tarafından inşa edilecek kapalı kafeterya alanı, taş fırın ve oturma gruplarının bila bedel teslim edilmesinin öngörüldüğü ve 5072 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesi üzerine davacı derneğe ait kafeteryanın tahliye edilmesi yolundaki dava konusu işlemin tesis edilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için 5072 sayılı Yasa'nın amacının ortaya konulması gerekmektedir. 5072 sayılı Yasa ile kamu kurum ve kuruluşları ile bunların üyeleri tarafından kurulan dernek ve vakıfların ilişkilerinin herhangi bir demek veya vakıfla kamu kurum ve kuruluşların ilişkisine dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Yasa'nın bu amacının gerçekleştirilebilmesi için anılan derneklere kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlanan imkanların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Aksi şekilde hareket edilerek bu konuda istisnaların getirilmeye başlanması halinde Yasa'nın amacının gerçekleştirilmesine imkan kalmayacaktır.

Bakılan davada MTA Genel Müdürlüğü tarafından MTA Genel Müdürlüğü Kampüsü'nde bulunan taşınmaz 2886 sayılı Yasa'nın 71. maddesi uyarınca davacı Derneğe tahsis edilmiş bulunmaktadır. Anılan Yasa maddesi incelendiğinde, idarelere ait taşınmazların Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak bu Kanun kapsamına giren idarelerin her türlü ihtiyaçlarının karşılanması için Yasa maddesinde sayılan; bu idarelere bağlı sabit veya döner sermayeli müesseseler ve özel bütçeli idarelerin kurdukları birliklere, Kamu iktisadi teşebbüsleri ile sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte Devlete, kamu iktisadi teşebbüslerine veya mahalli idarelere ait kuruluşlara, Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmek amacıyla kurulmuş olan vakıflar ile sermayesinin yarısından fazlası bu vakıflara ait olan kuruluş, şirket ve müesseselere, özel kanun ile kurulan tüzelkişiliğe sahip ve ortaklarının veya kanunların öngördüğü durumlarda ortak olmayanların ürünlerini alan, işleyen, değerlendiren iyileştiren, satan, üretim ihtiyaçlarına yarayan araç ve gereçleri sağlayan ortaklıklar ve bunlara ait birliklere, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzelkişiliğe sahip kuruluşlara kıymet takdiri suretiyle ihale edilmesini düzenlediği görülmektedir. Yani bu madde uyarınca yapılacak olan ihaleler kıymet takdiri suretiyle sadece maddede sayılan kişiler için yapılabilmekte ve 3. kişilerin bu ihalelere katılması mümkün olmamakta, dolayısıyla sayılan bu kişiler lehine avantaj sağlanmaktadır. Esasen davacı Derneğin maddede sayılan kişilerden olmamasına rağmen lehine bu tahsisin yapıldığı sonucuna varılmıştır.

5072 sayılı Yasa, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile bunların üyeleri tarafından kurulan dernek ve vakıflar arasındaki bu tür ilişkilere son verilmesi ve bu dernek ve vakıflar için Kamu Kurum Kuruluşları tarafından sağlanan avantajların ortadan kaldırılması için yürürlüğe konulmuş bulunmaktadır. Yasa'nın uygulamasını göstermek amacıyla çıkarılan Genelge hükümlerinde de bu husus açık bir biçimde ifade edilmiştir.

Bu durumda, MTA Genel Müdürlüğü çalışanları tarafından kurulan davacı derneğe ait kafeteryanın tahliye edilmesi hakkındaki işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Davacı Dernek tarafından anılan yerde yürütülen faaliyetin davalı MTA Genel Müdürlüğü ile yapılan kira sözleşmesine dayandığı ileri sürülmekte ise de; dava konusu taşınmazın kullanımı MTA Genel Müdürlüğü ile davacı dernek arasında yapılmış bir kira sözleşmesine dayanmamaktadır. Burada yapılan, yukarıda belirtildiği üzere taşınmazın 2886 sayılı Yasa'nın 71. maddesi uyarınca kıymet takdiri suretiyle davacı derneğe tahsis edilmesidir. 2886 sayılı Yasa uyarınca yapılan kira sözleşmeleri anılan Yasa'nın 64. maddesi uyarınca en fazla 10 yıl süreli olabilmekte iken dava konusu olayda, söz konusu taşınmaz, yapılan protokol uyarınca 15 yıl süreliğine davacı derneğe tahsis edilmiş bulunmaktadır. Açıklanan nedenlerle, davanın reddine,…" karar vermiştir.

Bu karar davacı Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneği vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Danıştay 10. Dairesi 24.3.2010 gün ve E:2007/8784, K:2010/2115 sayı ile, "…2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesinde; Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların, gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, işgal edilen taşınmaz malın, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edileceği hükmüne yer verilmiştir. İşlem tarihinde yürürlükte bulunan Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesis, Ecrimisil ve Tahliye Yönetmeliği'nin 77. maddesinde de; kiraya verilen veya mülkiyetin gayri ayni hak tesis edilen taşınmaz mallardan süresi dolduğu halde tahliye edilmeyen, sözleşmesi veya taahhütnamesi fesh edilen veya herhangi bir sözleşmeye dayanmaksızın fuzulen işgal edilen Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların tahliyesinin Defterdarlık veya malmüdürlüğünün talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde sağlanarak, taşınmaz malın idarece görevlendirilecek memurlara boş olarak teslim edileceği kurala bağlanmıştır. Anılan mevzuat hükmü uyarınca, Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların tahliyesinin ancak gayrimenkullerin bulunduğu yer mülkiye amirince sağlanacağı açık olup; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nce bu taşınmazların tahliye edilmesine yönelik olarak tesis edilen işlemin, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlem niteliğinde olmadığı açıktır. Bu durumda, iptal davasına konu olabilecek, kesin sonuç doğuran ve yürütülmesi zorunlu işlem niteliği taşımadığı anlaşılan, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü kampüsünde bulunan ve davacı dernekçe işletilen 'Dersan Kafeterya' adlı işyerinin tahliye edilmesi gerektiğinin bildirilmesine ilişkin Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 1409 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin 1/b bendi uyarınca reddi gerekirken; uyuşmazlığın esası incelenerek davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında sonucu itibariyle isabetsizlik bulunmaktadır…" gerekçesiyle karar onanmış, bu karar kesinleşmiştir.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü vekili, davalı olarak Enerji ve Maden Arama Çalışanları Biriktirme ve Dayanışma Derneğini göstermek suretiyle, Ankara 7. Asliye Hukuk Mahkemesinin 12.10.2006 gün ve E:2006/342, K:2006/332 sayılı kesinleşmiş kararı ile, Ankara 8. İdare Mahkemesinin 5.7.2007 gün ve E:2006/1943, K:2007/1801 sayılı kesinleşmiş kararı arasında hüküm uyuşmazlığının meydana geldiğini, her iki karar ilamının da birbirlerinin uygulanmasını imkansız hale getirmiş olduğundan, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 24.maddesi uyarınca hüküm uyuşmazlığının giderilmesini talep etmiştir.

Başkanlık 2247 sayılı Yasanın 24 ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıdan yazılı düşünce istenmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: "…2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Yasa'nın 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında, Yasa'nın 1'inci maddesinde gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edileceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere; hüküm uyuşmazlığından söz edilebilmesi için, ortada, aynı konuya ve sebebe ilişkin verilmiş birden fazla kararın bulunması ve bu kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale gelmiş olması gereklidir. Olayda ise, davacı Derneğin adli yargı yerinde açtığı müdahalenin men'i davası, zilyetliğin korunması istemini konu edinmiş olmasına karşın; idari yargı yerinde açtığı dava, davalı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünce tahliye yönünde tesis edilen idari işlemin hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesini gerektiren bir iptal davasıdır. Adli ve idari yargı yerlerinde açılan bu davalar sonucu verilen kararlar, aynı konuya ve sebebe ilişkin olmadığı gibi; adli yargı yerinde verilen karar, uyuşmazlığın esasına; idari yargı yerinde verilen karar ise, temyiz aşamasında oluşan gerekçe itibariyle, usule ilişkin bulunmaktadır. Bu bakımdan; varlığı yargı kararı ile saptanan ve korunan bir hakkın kullanılmasının veya yerine getirilmesinin olanaksız hale gelmesi de söz konusu değildir. Dolayısıyla; gerek davalı idarenin müdahalesinin men'ine ilişkin olarak Ankara Yedinci Asliye Hukuk Mahkemesinin 12.10.2006 gün ve E:2006/342 K:2006/332 sayılı, gerek davacı Derneğin tahliyesi yönünde tesis edilen işleme karşı açılan davada verilen ve temyizdeki gerekçe nedeniyle tahliye sonucunu doğurmayan Ankara Sekizinci İdare Mahkemesinin 5.7.2007 gün ve E:2006/1943, K:2007/1801 sayılı kararları, yukarıda belirtildiği üzere, aynı konuya ve sebebe ilişkin olmadığı gibi idarenin bu yargı kararları sonunda elde etmiş olduğu bir hakkın yerine getirilmesini engelleyecek nitelik de taşımadığından; bu kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmeye olanak bulunmamaktadır. Yukarıda açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasanın 24'üncü maddesinde öngörülen hüküm uyuşmazlığı doğmadığından, istemin reddi gerektiği…" yolunda yazılı düşünce vermiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: "…2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesine göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflardan en az biri ayrı olan iki ayrı kararın bulunması ve bu kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olması gerekmektedir.

Hüküm uyuşmazlığına konu olan kararlardan adli yargı yerinde açılan davada, davacı derneğin davalı MTA Genel Müdürlüğü kampüsü içinde kira sözleşmesine dayalı olarak işlettiği Dersan Kafeteryanın, MTA genel Müdürlüğü'nün 5072 sayılı yasayı gerekçe göstererek tahliye edilmesine dair 12/07/2006 gün, 1409 sayılı talimatı ile tahliyesinin istendiği ve bu amaçla özel güvenlik görevlilerince kafeteryanın bulunduğu alana girişin engellemesi ile kafeteryanın kullanımının fiilen engellenmesine karşı men'i müdahale davası açıldığı ve bu dava sonucunda, adli yargının kesinleşen kararı ile müdahalenin menine karar verildiği anlaşılmaktadır. İdari yargı merciinde açılan davada ise MTA Genel Müdürlüğünün tahliye istemli 12/07/2006 gün ve 1409 sayılı işleminin iptali dava konusu olmuştur. Bu durumda her iki yargı merciinde görülen davaların sebep ve konularının aynı olduğu söylenebilecektir, zira her iki davanın sonucunda verilen kararlar ile davacı derneğin işlettiği kafeteryanın MTA Genel Müdürlüğü sahasında ki faaliyetinin devam edip etmemesi sorunu çözümlenmektedir. Hüküm uyuşmazlığına konu edilen adli ve idari yargı kararları arasındaki çelişki nedeniyle bir hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale gelip gelmediği sorunu ele alındığında ise; Adli yargı kararı ile davalının müdahalesinin menine karar verilerek kafeteryanın demek tarafından kira sözleşmesine dayalı olarak işletilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. İdari yargı karan ise devam eden temyiz yargılaması aşamasında farklı gerekçe ile onanmıştır, Danıştay onuncu Dairesinin yukarıda özetlenen gerekçesinde, davalı idarenin tahliyeye yönelik iptali istenen davaya konu işleminin yürürlükteki mevzuata uygun olmadığı, dolayısı ile idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlem niteliğinde olmadığı hüküm altına alınarak davanın usulden reddi gerektiği vurgulanmış, ancak bu husus sonuca etkili görülmemekle işlemin iptaline ilişkin davanın reddine dair idari yargı kararı onanarak kesinleşmiştir. Bu durumda, idari yargı yerinde verilen karar, temyiz aşamasında oluşan gerekçe itibariyle, idarenin tahliye istemli işleminin yasal olmadığını ve uygulanamayacağım belirlemiş olmaktadır. Bu durumda adli yargının müdahalesinin men'ine dair kararının uygulanabilir olduğu, her iki yargı yeri kararları nedeniyle kafeteryanın kullanımına izin verilip verilmeyeceği konusunda hakkın kullanımı bakımından bir sorun bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenle, gerek davalı idarenin müdahalesinin men'ine ilişkin olarak Ankara Yedinci Asliye Hukuk Mahkemesinin 12.10.2006 gün ve E:2006/342 K:2006/332 sayılı, gerek davacı Derneğin tahliyesi yönünde tesis edilen işleme karşı açılan davada verilen ve temyizdeki gerekçe nedeniyle tahliye sonucunu doğurmayan Ankara Sekizinci İdare Mahkemesinin 5.7.2007 gün ve E:2006/1943, K:2007/1801 sayılı kararları arasında çelişki bulunmadığı, bir hakkın uygulanmasını olanaksız kılmadığı anlaşılmakla; bu kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmeye olanak bulunmamaktadır. Yukarıda açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasanın 24'üncü maddesinde öngörülen hüküm uyuşmazlığı doğmadığından, istemin reddi gerektiği…" yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 5.3.2012 günlü toplantısında; Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın 2247 sayılı Yasa'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın başvurunun reddi gerektiğine ilişkin sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 24. maddesinde(Değişik birinci fıkra: 21.1.1982-2592/7 md.), "1 inci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.

Ceza kararlarında; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır" denilmiştir.

Buna göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen adli ve idari yargı kararlarının incelenmesinden: ortada adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu; davaların taraflarının da aynı olduğu anlaşılmaktadır.

Kararlarda işin esasının hükme bağlanmasının incelenmesi:

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü kampüsünde bulunan ve davacı dernekçe işletilen Kafeteryanın 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun gereğince tahliye edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, Ankara 8. İdare Mahkemesinin E:2006/1943 sayılı kararı ile,2886 Sayılı Yasa uyarınca, taşınmazın davacı derneğe tahsis edildiği ve bu tahsis kararının 5072 sayılı Yasa hükümlerine aykırı olduğu nedeniyle davanın reddine karar verildiği; kararı temyizen inceleyen Danıştay 10. Dairesinin E:2007/8784 sayılı kararıyla ise, "…Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların tahliyesinin ancak gayrimenkullerin bulunduğu yer mülkiye amirince sağlanacağı açık olup; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nce bu taşınmazların tahliye edilmesine yönelik olarak tesis edilen işlemin, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlem niteliğinde olmadığı açıktır.

Bu durumda, iptal davasına konu olabilecek, kesin sonuç doğuran ve yürütülmesi zorunlu işlem niteliği taşımadığı anlaşılan, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü kampüsünde bulunan ve davacı dernekçe işletilen 'Dersan Kafeterya' adlı işyerinin tahliye edilmesi gerektiğinin bildirilmesine ilişkin Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 1409 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin 1/b bendi uyarınca reddi gerekirken; uyuşmazlığın esası incelenerek davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında sonucu itibariyle isabetsizlik bulunmaktadır…" denildiği;

İdare Mahkemesince verilen karar Danıştay İlgili Dairesince onanarak kesinleşmiş ise de, onama kararının işin esasına yönelik bir karar niteliğinde olmadığı, 2577 sayılı Yasanın 14/3-d maddesinde belirtilen idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığı yönünde, dilekçeler üzerine, ilk inceleme aşamasında, verilen kararlardan olduğu kuşkusuzdur.

Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığının incelenmesi:

Asliye Hukuk Mahkemesindeki dava, Derneğin davalı Genel Müdürlük binası içinde 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurumu ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun yürürlüğe girmeden önce 13.6.2001 tarihinde 15 yıllık bir süre ile yaptığı sözleşme gereğince çalıştırdığı Dersan Kafeterya adlı işletmesinin, bu Kanun gereğince İdarenin binasından çıkarılıp çıkarılamayacağına dair olup, davalının Kanun hükümleri gereğince davacının işletmesini, davalının binasından çıkartmak istemesinden doğan muarazanın halli ve müdahalenin men'ine ilişkin olup Mahkemece davanın kabulüne davalının müdahalesinin men'ine, muarazanın bu şekilde halline karar verilmiştir.

İdare mahkemesindeki davada, davacı Derneğe bağlı olarak faaliyet gösteren kafeteryanın yerinin tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 12.7.2006 gün ve 1409 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmış, Mahkemece davanın reddine karar verilmiş, karar temyiz aşamasında değişik gerekçe ile onanmıştır.

Bu duruma göre her iki yargı kolunda açılmış olan davanın konu ve sebebinin de aynı olduğu anlaşılmıştır.

Hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi:

2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesi ile, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edileceği ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce bu çelişkinin giderilmesi yoluyla bir çözüme ulaşılması amaçlanmaktadır.

Hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması durumu; davacı yönünden sübjektif bir nitelik taşımakta ve yargı kararı ile kendisine tanınmış bir hakkın yerine getirilmemesi söz konusu iken davalı idare yönünden, ilamı yerine getirmekle yükümlü olması bakımından objektif bir nitelik taşımakta ve davacıya yargı kararı ile tanınmış olan bir hakkın idarece yerine getirilmesinin olanaksızlığını ifade etmektedir.

Olayda İdari Yargı yerinde görülerek sonuçlanan kararın temyiz incelemesinde Danıştay 10. Dairenin verdiği kararda "…Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların tahliyesinin ancak gayrimenkullerin bulunduğu yer

mülkiye amirince sağlanacağı açık olup; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nce bu taşınmazların tahliye edilmesine yönelik olarak tesis edilen işlemin, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlem niteliğinde olmadığı açıktır.

Bu durumda, iptal davasına konu olabilecek, kesin sonuç doğuran ve yürütülmesi zorunlu işlem niteliği taşımadığı anlaşılan, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü kampüsünde bulunan ve davacı dernekçe işletilen 'Dersan Kafeterya' adlı işyerinin tahliye edilmesi gerektiğinin bildirilmesine ilişkin Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 1409 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin 1/b bendi uyarınca reddi gerekirken; uyuşmazlığın esası incelenerek davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında sonucu itibariyle isabetsizlik bulunmaktadır…" denildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda her ne kadar ilgili Daire Mahkeme kararını onamış ise de, kararın gerekçesi gözetildiğinde tahliyeye ilişkin işlemin yetkili mercii olan mülki idare amirliğince verilmediği, işlemin kesin ve yürütülebilir bir işlem niteliği taşımadığı; kesinleşen adli yargı kararının infazında engel bir durumun olmadığı, İdare Mahkemesi kararının onama gerekçesine göre yetkili merciie müracaatla işlem tesis ettirilmesi halinde infaz kabiliyetinin bulunduğu nedenleriyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksızlığından söz edilemeyeceği açıktır.

Belirtilen duruma göre ve olayda hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşulunun gerçekleşmemiş olması ve 2247 sayılı Yasanın 24. maddesinde öngörülen koşulların birlikte gerçekleşmemesi karşısında başvurunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : 2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN REDDİNE, 5.3.2012 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.